

«Llançà», 31 x 41 cm., aquarel·la de Martínez Lozano.

Martínez Lozano i el Museu de l'Aquarel·la de Llançà

MIQUEL GIL I BONANCÍA

En el pelegrinatge o romiatge pels museus de les nostres comarques, acabem de descobrir-ne un de jove, tant d'esperit com de matèria, però significatiu, perquè ens dona l'oportunitat de gaudir d'una col·lecció pictòrica molt notable, centrada en una tècnica tan punyent com és l'aquarel·la. Es tracta del

Museu de l'Aquarel·la Martínez Lozano de Llançà.

Quan un detall o conjunt aconseguix l'interès de la gent, creiem que és bo de ressenyar-lo juntament amb el marc on es troba, per situar-lo millor, especialment quan aquest entorn té valors propis molt importants.

La vila de Llançà

Llançà, que acull aquest Museu, entre el cap de Creus i el fronterer de

Portbou es troba en aquest centre marítim de la Costa Brava nord, on bé podrien haver-se trobat el pastor i la sirena llegendaris.

Lloc de pas i de parada a través dels temps. Sepulcres megalítics i restes de poblaments ibèrics i romans. Per mar vaixells fenicis, romans i grecs, i per terra la carretera romana que anava de Roma a la imperial Tarraco —avui Tarragona—, aprofitada segles després per l'itinerari del tren, que té estació a la vila.

Les visites s'incrementaren amb

l'arribada del turisme. Llançà té atractius paisatgístics i esperit per compartir la bellesa i altres sentiments amb aquells que arriben en to de pau. Ara són els anglosaxons, els germànics, els escandinaus i especialment els francesos els que hi compareixen.

Els visitants, fins ara, a més de les seves platges del Port, del Cau del Llop, dels Capellans, la Farella i Grifeu, poden passejar per la població fent aquesta parada a la plaça Major a fi d'embadalir-se enfront de l'església de Sant Vicenç amb portalada neoclàssica i amb una escalinata del s. XVIII. Cal assenyalar que la torre del campanar de l'església primitiva era romànica, del s. XI.

I al centre de la plaça, tot un símbol: l'arbre de la llibertat. Un gran plàtan amb un pedrís al voltant on, assegut, pots sentir la frescor de l'ombra a l'estiu. En una d'aquestes pedres hi ha gravat l'escut de la vila i una data: 18 de setembre de 1684.

Als atractius de les barques en moviment o estàtiques del port de Llançà cal afegir els del passeig i els de la gastronomia, amb els plats típics del seu peix fresc i gustós i el seu vi de renom.

Aquesta situació privilegiada de Llançà, amb una costa diversificada d'acollidores caletes o penya-segats, unes jugant, els altres enfrontant-se al mar d'aigües nítides i transparents, que, junt amb els cels diàfans per la tramuntana —encara que no bufi en aquell moment—, els ocres de les roques, els verds de la vegetació i els tons nets i vibrants, fan un conjunt idoni perquè els amants de l'aquarella hi trobin el marc ideal. De fet, Llançà és com una aquarella, tècnica amb la qual s'han plasmat imatges captivadores, com si l'homenatgessin.

Martínez Lozano

Un d'aquests pelegrins de l'art és Josep Martínez Lozano, que fa ja més de quaranta anys, atret per la lluminositat i riquesa de tons del paisatge i marines de Llançà, s'hi apropà quasi amb recança, tímidament, ja que volia reflectir alguns paratges al llarg d'uns pocs dies.

Però de la tafaneria sorgí l'enamoremament. Veritablement, els atractius que hi trobà eren millors que aquells que li havien dit i anunciat. Captivat ja amb els nous sentiments, no podia dedicar-li sols uns moments, unes obres. Per això s'hi abocà, seduït pels seus encants, decidint esmerçar-hi tots els seus esforços i existència pic-

Retrat de Martínez Lozano signat per Bordasano i l'aquarel·lista de Llançà en plena activitat.

tòrica.

És veritat que de tant en tant ha anat fent sortides cap a d'altres indrets, però és a Llançà on refermà el seu niu en forma d'una casa acollidora.

Ha establert una espècie de maridatge amb Llançà, que li ofereix la seducció del seu encís perquè ell el

plasmí amb aquesta força, subtila i benaurança dels seus colors fets formes i ritmes, cant i oració, envers la seva musa.

Aquesta integració espiritual i artística es féu així mateix física, plenament humana, en passar a formar part també de la vida social, cultural i popular de la població. Present en totes

les inquietuds i actes. Cada vegada més conegut, i per això estimat per tots els llançanencs que, justament, el consideren un més del poble.

Un artista de veritat és un creador constant de somnis, i per això, quan *Martínez Lozano* havia ja plasmat gran nombre dels paisatges marins i urbans de Llançà, pensà en la possibilitat que perdurés la mostra del seu afecte, oferint les seves obres perquè fossin compartides fins i tot pels visitants de la vila i amants de l'art. Aquestes obres són com planes silencioses, però fortament expressives, d'aquells espais i moments en què ell les exaltà a través de la pintura.

La Fundació

Ell estima la població i aquesta a ell, directament i a través dels seus representants, encapçalats pel batlle senyor Josep M. Salvatella, que acollí amb entusiasme la possibilitat que els brindava l'artista, i tot seguit començaren a posar fil a l'agulla perquè es fes realitat l'anhel. S'estudiaren eventualitats i finalment s'acordà donar-li forma de fundació, la qual quedà constituïda amb els següents membres:

President: Josep M. Salvatella i Suñer, alcalde de Llançà. Director: Josep Martínez Lozano, fundador del

Museu. Vocals: Josep Arnau i Figuerola, president de la Diputació de Girona. Joan Saqués i Roca, coordinador de Cultura de la Generalitat. Marià Lorca i Bard, president del Consell Comarcal de l'Alt Empordà. Carles M. Davesa i Sureda, regidor de Cultura de l'Ajuntament de Llançà. Magí Turú i Pastallé, ex-secretari de l'Ajuntament de Llançà. Rafael Santos i Torroella, crític d'art. Alicia Viñas i Palomer, directora del Museu de l'Empordà. Rafael Borràs i Garcia, artista local. Manuel Martínez i Cervera, artista local. Narcís Subirats i Reynal, secretari de l'Ajuntament de Llançà. En aquells moments l'Ajuntament havia acabat ja la construcció d'un edifici de serveis al carrer de la Selva, on poder atendre degudament la nombrosa demanda i les necessitats.

La planta baixa es reservava per al dispensari i correus, el primer pis per als jubilats i el segon per a una sala d'exposicions. Llavors es prengué l'acord que fos en aquesta segona planta la que acollís, almenys transitoriament, el nou museu.

Cal assenyalar que en atenció als visitants hi ha un ascensor que arriba fins a una tercera planta, la qual pot acollir exposicions diverses, i que aquesta primavera el Museu ha mostrat les obres que es presentaren a la II Biennial de l'Aqua-

rella de la Costa Brava-Llançà.

El Museu

Una ubicació i instal·lació excel·lents, acollidores, amb tots els detalls tècnics de llums i temperatures, mitjans de seguretat amb circuit interior de TV, amplis espais i criteris en la col·locació de les diverses peces que es poden veure i admirar. Aquestes peces han estat fetes cuidant tots els detalls, sabedors que l'obra i els possibles visitants en són mereixedors. Els experts l'han dotat de tots els mitjans d'un museu modern. Podria ésser definitiu, però no ho serà, ja que dins els càlculs i projectes de l'Ajuntament, que disposa d'un vell edifici quasi derruït però ampli, i amb una situació especial, a la plaça Major, aquest centre i cor de la població, hi ha el d'encabir-hi la futura Casa de la Cultura.

Entre altres sales i serveis culturals, al projecte figura el de la ubicació del Museu de l'Aquarel·la en tota l'àmplia planta del primer pis. Les previsions d'acabament d'aquesta obra són de 3 a 5 anys.

Però, retornem a la realitat actual. L'essència, l'ànima d'un museu, és el contingut que mostra al visitant. En aquest aspecte, el nou Museu de l'Aquarel·la de Llançà guarda una

Aspecte d'una de les sales del Museu de l'Aquarel·la de Llançà, amb les nombroses aportacions de diversos artistes.

«Carrer Major de Morella», 31 x 46 cm., de Martínez Lozano.

seleccionada i valuosa riquesa artística.

Amb molt d'encert, es decidí centrar-lo en aportacions d'una sola tècnica, això sí, d'innombrables valors, com és l'aquarella. Vitalitat i impacte. Potser la més lírica i poètica pels colors, transparències i lluminositat, que produeixen exaltació i joia en aquells que la contemplen.

És el missatge senzill, espontani, fresc, sincer, impressionista de l'artista.

El prodigi de l'aigua i el color sobre el paper quan l'artista, com en un ritu sagrat, fa la cerimònia de la composició idònia. Simfonies de colors i tonalitats.

Martínez Lozano ho ha aconseguit amb la seva fibra artística, estudis, tenacitat i experiència. Però altres també, de qui ell guardava amb veneració alguna obra que ha donat així mateix al Museu, enriquint-lo en quantitat, varietat i qualitat, la qual cosa permet gaudir de diversitat d'expressions o realitzacions de diferents artistes en una mateixa tècnica.

Per al visitant, un passeig per paisatges, espais, figures, interiors, atrapat pels artistes en els seus moments de creativitat.

Moltes sorpreses agradables, entre elles la de descobrir que alguns pintors, dels quals sols havíem vist olis, també han fet aquarella amb respecte i devoció, com Vayreda C. i altres, dels quals figura alguna obra al Museu.

A la primera sala del recorregut es troben les aquarel·les d'altres artistes, alguna àmfora o altre material dóna fe o recorda la història de Llançà, sempre lligada al mar. Deixades en determinats angles perquè no interfereixin

la continuïtat i atenció envers les pintures. També hi ha escultures.

Però volem referir-nos primer a les de l'altra sala, que guarda les que podríem catalogar com de base i motivació del Museu: l'obra de Martínez Lozano.

Són un total de cinquanta-cinc aportacions, entre les quals, si bé hi ha alguns —pocs— apunts de gran lirisme interpretatiu, la majoria són obres i realitzacions de gran mestratge.

Viatger entusiasta, ens mostra diferents indrets per on ha passat i pintat l'obra que ara enriqueix el Museu.

La col·lecció d'obres de Martínez Lozano deixa constància de la seva inquietud viatgera.

«El pont», 50 x 70 cm., aquarel·la de Frederic Lloveras.

«Pla de l'Empordà», 32 x 45 cms., aquarel·la de Ramon Reig.

Són paisatges, aspectes monumentals, marines, ports, aquestes trobades de gent als mercats, carrers, cafès, etc., i fins i tot retrats.

Com les visions de Morella, la població que guarda encara dins les seves muralles tresors monumentals i artístics. La seva natal Terrassa o aspectes de Montblanc, on també té arrels sentimentals. Tossa majestàtica, Ullastret medieval, Cardona, Taiet, i tants d'altres.

Del nord, diferents aspectes de Bilbao, del Nervión, etc. I encara de Suïssa, amb visions de Friburg i Pencièl.

... Llançà. Que com en lletania ve intercalant i repetint al llarg de l'itinerari, amb la seva plaça, gent, carrers i el seu port, amb aquestes barques varades en un descans merescut, plenes de ritme, suggerències i colorit. Obres en les quals els colors aporten ritmes trepidants o plàcids, com aquestes que ell anomena simfonies, i que són de peces realitzades en diferents tons d'un sol color, que pot ésser el vermell, gris, ocre o aquell que escull.

També en vitrines hi ha cartells que ell ha realitzat, catàlegs, materials i llibres entorn de la seva personalitat pictòrica i humana.

Altres pintors

Tornem a la primera sala, on hi ha 51 aquarel·les de diferents artistes. Diversitat de conceptes en aplicació de la matèria, anant d'aquella que en podríem dir clàssica, on l'aigua produeix les transparències i tons, fins a aquells que apliquen el color dens, compacte, talment com si treballessin amb oli. D'altres, a conveniència, utilitzen els dos sistemes en un mateix quadre, i quant a la composició, va des del paisatge més bucòlic fins a algun que s'apropa molt a l'abstracte o al cubisme.

Hi ha obres d'Argelich, Badia Estopau, amb una visió singular de

Taüll, Balanyà, Vicens B. Ballester, R. Barreiro, Carme Barrios, amb una figura, Bordallo, amb el seu impressionisme, R. Borràs, R. Camí, Àngel Cañada, gairebé abstracte, J. Cardellach, J. Civil, l'olotí Danésjordi, Guillem Fresquet, Grau Sala, amb un dels seus ventalls decorats, T. Josà Vitó, Jordana, J.M. Lumbreras, L. Lleó Arnau; del gran mestre Frederic Lloveras, R. Moya, el dominador de la tècnica Ceferino Olivé, Ortiz Alfao, M. Plana, A. Pujol, M. Dolors Raich, Ramon Reig, el més fidel i genuí plasmatador de l'Empordà en aquesta tècnica, Roc Alabert, cap al cubisme, Roca Delpech, el gironí de la màgia, F. Rodríguez Moreno, L. Roig Ense-

MUSEU DE L'AQUARELLA

FUNDACIÓ J. MARTÍNEZ LOZANO

«Apunt», 17 x 23
cms., aquarel·la de
Joan Sibecas.

Ajuntament de Llançà

ñat Gonzalo, Román, Gaspar Romero, Josep Sala, Paco Sánchez, J. Sanfeliçes; R. Santos Torroella, amb un retrat de Martínez Lozano, és una altra de les sorpreses, Tomàs Sanyol, Sibecas, el malaguanyat artista figuerenc, Domingo Soler, Surí, M. Dolors Trench, Vayreda Canadell i Visconti. Alguns d'ells, com M. Plana, Ramon Reig i Sibecas, tenen dues obres.

Noves aportacions

De fet les que acabem de ressenyar són les aquarel·les que figuren al Museu des del dia de la seva inauguració, el 22 de gener de 1989. Però

el Museu de l'Aquarella de Llançà no vol romandre estàtic, sinó que vol augmentar el seu fons artístic i revaloritzar-lo constantment.

Dos procediments s'han establert per aconseguir aquest enriquiment. Primer, adquisició d'aquarel·les directament als pintors o bé d'aquarel·les propietat de particulars que se'n vulguin desprendre.

El segon, més constant, fix i segur, és el de l'organització des del propi Patronat de la Fundació J. Martínez Lozano, Ajuntament de Llançà i Patronat Municipal de Turisme, d'unes Bienials de l'Aquarella de la Costa Brava, amb tres premis, el primer de 200.000 pessetes, el segon de 100.000, i un

especial tema de Llançà, de 200.000 pessetes.

Aquestes obres premiades queden en propietat del Patronat-Fundació del Museu, i passen a engrandir el patrimoni que s'hi exposa. També queda l'opció de comprar els accèssits que puguin atorgar-se.

Els premis de la Biennial del 89 han estat per a Joaquim Ureña, Just Sanfeliç i Francesc Moreno, les obres dels quals, *La meua taula*, *Bodegó sobre calaixera* i *Llançà des del Puig Paní*, s'han integrat ja al Museu.

El llibre

Un altre esforç, aquest de col·laboració entre l'Ajuntament de Llançà i la Diputació de Girona, ha permès editar, i així poder oferir, un llibre sobre el Museu de l'Aquarella, d'acurada presentació, amb la reproducció a tot color dels quadres que hi figuraven el dia de la inauguració. Un document de gran vàlua artística: és el propi museu en petit, íntim, que es pot així delectar tranquil·lament en la quietud de la llar, fent l'itinerari dels llocs tan magníficament plasmats en les obres del Museu.

El llibre es converteix, a la vegada, en un autèntic difusor de la vila de Llançà, aspectes del qual són centre i protagonistes de les aquarel·les que hi figuren.

Als atractius i encants històrics, culturals, geogràfics, paisatgístics i d'acolliment i convivència que saben oferir i compartir amb els seus visitants els habitants de la bonica i tranquil·la població de Llançà, ara caldrà afegir aquest Museu, autèntic recés espiritual de l'art i de la comunicació. Amb una incidència i realitat actuals i un futur esperançador.

Benvingut, doncs, el nou Museu de l'Aquarella de Llançà.

Miquel Gil és periodista.